

V. Miscellanea

1. Z Komisji Kodyfikacyjnej.

Stan pracy w poszczególnych sekcjach Komisji Kodyfikacyjnej przedstawia się, jak następuje:

Sekcja prawa cywilnego. Projekt prawa małżeńskiego osobowego (referent prof. K. Lutostański) jest już opracowany przez podkomisję prawa małżeńskiego. Dnia 3. października r. b. rozpoczęła podkomisja drugie czytanie przepisów procesowych do prawa małżeńskiego. Po ukończeniu tych prac, projekt zostanie przedłożony podsekcji prawa rodzinnego.

Co do prawa o zobowiązaniach istnieje w łonie odnośnej podsekcji projekt, aby Polska przystąpiła do kodeksu o zobowiązaniach, opracowywanego przez Komitet francusko-włoski. Szereg państw już złożyło oświadczenia, że do kodeksu tego się przyłączy. Są to państwa następujące: Belgja, Grecja, Rumunja, Kanada. Prace wspomnianego Komitetu prowadzone są w ten sposób, że oddzielnie pracuje Komitet włoski i oddzielnie francuski, a raz na miesiąc oba te Komitety zbierają się na wspólne posiedzenia. Komitet francuski prace swe nad projektem o zobowiązaniach już zakończył. Cały projekt ma być w ciągu roku wykończony.

Co do pracy nad projektem prawa o zobowiązaniach w Komisji Kodyfikacyjnej, to zakomunikować można, że, zgodnie z zapowiedzią, opracowany przez prof. Łyskowskiego projekt będzie gotowy do końca roku bieżącego. Na początku roku 1928 będzie można tedy przystąpić do dyskusji nad tym projektem w specjalnej podkomisji. Również do końca roku bieżącego będzie wykończony projekt części ogólnej kodeksu cywilnego.

Praca nad pozostałymi działami prawa cywilnego, a mianowicie prawem spadkowym (referent adw. Konic), rzeczowem (referent prof. Zoll) i opiekuńczem (referent prof. Jaworski), posuwają się stale naprzód.

Sekcja prawa handlowego. Sekcja prawa handlowego zakończyła swe prace nad projektem prawa o spółkach akcyjnych, poczem Komitet Organizacji Prac w dniu 10 października 1927 przyjął projekt ustawy akcyjnej. W rzeczonych pracach kodyfikacyjnych, prócz sekcji prawa handlowego Komisji Kodyfikacyjnej, brała udział komisja specjalna Ministerstwa Przemysłu i Handlu, która opracowała osobny projekt; oba projekty sekcji prawa handlowego i komisji ministerjalnej zostały w drugim i trzecim czytaniu na szeregu wspólnych posiedzeń sekcji prawa handlowego Komisji Kodyfikacyjnej i komisji ministerjalnej uzgodnione, a następnie przez Komitet Organizacji Prac z pewnemi poprawkami przyjęte.

Projekt ustawy akcyjnej wprowadza niektóre nowości. Ogranicza system koncesyjny do przedsiębiorstw, mających znaczenie państwowe lub charakter użyteczności publicznej, pozostawiając Radzie Ministrów oznaczenie kategorii przemysłu, które noszą ten charakter. Dla innych spółek obowiązuje system zgłoszeniowy (meldunkowy).

Kapitał akcyjny ustanawia się najmniej na 100 000 złotych. Wysokość akcji na 100 zł. Szczegółowe przepisy regulują zawieranie spółki na podstawie subskrypcji. Dla wkładów niepieniężnych (aportów) przewidziane jest sprawozdanie założycieli i rewizja przez biegłych-rewidentów, powtórne badanie przez komisję wybraną na zgromadzeniu organizacyjnym, tudzież winkulacja akcji aportowych na dwa lata.

Szczególnie staranną uwagę poświęca projekt zagadnieniu nadzoru nad spółkami akcyjnymi. Wprowadza obowiązkową coroczną rewizję przez biegłych rewidentów, których wyznacza sędzia rejestrowy. Kwalifikację biegłych rewidentów, ich prawa i obowiązki, oznaczy osobne rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu. Również zastrzega projekt ochronę mniejszości, dopuszczając ją do reprezentacji w radzie nadzorczej na podstawie wyborów proporcjonalnych.

Przepisy o bilansowaniu zastrzegają spółkom akcyjnym możliwość wzmocnienia sytuacji gospodarczej przez tworzenie cichych rezerw. Szczegółowe postanowienia o odpowiedzialności cywilnej i karnej, mają na celu zapewnić ścisłe przestrzeganie ustawy i dostateczną ochronę interesowanych.

Ustawie podlegają także spółki już istniejące, jednak dopiero po upływie dwu lat po wejściu jej w życie. Do tego czasu powinny spółki istniejące dostosować swoje statuty i organizację do nowej ustawy. Spółki, które nie dopełnią tego prze-

pisu, można będzie rozwiązać na mocy decyzji sędziego rejestrowego i ulegną one likwidacji.

Nie będzie można nawiązywać w przyszłości spółek akcyjnych, komandytowych, dotąd istniejące spółki tego rodzaju podlegać będą prawu dawnemu.

Obecnie w listopadzie sekcja rozpoczęła obrady nad projektem prawa o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością. Prace nad projektami kodeksu handlowego również są już na ukończeniu. Prof. Górski projekt swój już wykończy, — Prof. Dolińskiego projekt będzie gotowy do końca roku bieżącego. Dla rozpatrzenia tych dwóch projektów będzie powołana podkomisja przygotowawcza w składzie 2-ch referentów: Prof. Górskiego i Dolińskiego — oraz Prof. Dziurzyńskiego i Sułkowskiego.

Dopiero po rozpatrzeniu tych projektów przez podkomisję, zajęłaby się nimi sekcja.

Pozostaje jeszcze do opracowania prawo ubezpieczeniowe (Prof. Wróblewski) i prawo morskie (Prof. Górski). To ostatnie nie jest pilne, gdyż chodzi tutaj nie o unifikację prawa morskiego, a jedynie o jego reformę.

Sekcja postępowania cywilnego. Projekt procedury cywilnej (opracowany przez Prof. Fiericha, Prof. Gołaba i Prof. Lituaera), jest już wykończony. Został on obecnie rozesłany sądom i instytucjom prawniczym z prośbą o nadsyłanie do dnia 1 listopada b. r. swych uwag. Po nadesłaniu tych uwag, będą one przez podkomisję redakcyjną rozpatrzone i wówczas projekt zostanie złożony Komitetowi Organizacji Prac Komisji Kodyfikacyjnej (zastępującego plenum Kom. Kod.), do ostatecznego przyjęcia. Duże trudności napotka projekt przy ustaleniu ostatecznego jego układu pod względem językowym. Dają się tu odczuwać pewne różnice dzielnicowe. Ponieważ w Komitecie redakcyjnym procedury cywilnej przeważali prawnicy małopolscy, została utworzona specjalna podkomisja językowa, z prawników dzielnicy porosyjskiej dla poczynienia uwag językowych do projektu procedury. Komitetowi Organizacji Prac zostaną złożone dwie redakcje projektu, z których będzie on mógł wybrać tę, którą uważać będzie za odpowiedniejszą. Uzasadnienie projektu procedury cywilnej jeszcze nie zostało przygotowane, gdyż nie *można* przed rozpatrzeniem nadsyłanych uwag przewidzieć ostatecznego jego tekstu.

Bardzo wiele pracy pochłania przygotowanie ustawy wprowadzającej do projektu procedury cywilnej. Prace nad pro-

jektem ustawy zaprowadzającej prowadzone są przy współudziale komitetów miejscowych, tworzonych w poszczególnych dzielnicach z miejscowych prawników, które wypowiadają swoje uwagi co do projektu ustawy zaprowadzającej.

Projekt prawa egzekucyjnego, jako zażębiającego się o prawo cywilne, nie jest jeszcze ukończony. Nad prawem tem pracuje specjalna podkomisja przygotowawcza we Lwowie.

Prace nad projektem ordynacji adwokackiej posuwają się stale naprzód. Opracowanie jednolitej ordynacji adwokackiej jest rzeczą bardzo ważną, jednocześnie zaś bardzo trudną wobec niemożności uzgodnienia poglądów poszczególnych izb adwokackich. We wszystkich tych sprawach, w których uzgodnienia nie osiągnięto pomiędzy izbami, ostateczna decyzja należeć będzie do Komisji Kodyfikacyjnej.

Sekcja prawa karnego. Część ogólna kodeksu karnego jest już dawno opracowana przez sekcje i została ogłoszona drukiem w r. 1922. Obecnie sekcja prawa karnego pracuje nad częścią szczegółową kodeksu karnego na podstawie dwóch złożonych sekcji projektów, opracowanych przez referentów głównych sekcji, Prof. Makarewicza i Prof. Makowskiego.

Oba te projekty zostały przez Komisję Kodyfikacyjną ogłoszone drukiem.

W y k a z

projektów ustawodawczych, uchwalonych przez Komisję Kodyfikacyjną i złożonych Sejmowi Rzeczypospolitej za pośrednictwem Ministra Sprawiedliwości.

1 i 2 Projekt ustawy o prawie prywatnem międzynarodowem i międzydzielnicowem. (Referenci: Prof. M. Rostworowski i Prof. Fr. Zoll z Krakowa), uchwalony 9 kwietnia 1921; przesłany Ministrowi Sprawiedliwości 16 czerwca 1921.

3. Projekt ustawy o sądach dla nieletnich. (Referenci: prof. A. Mogilnicki i adw. Z. Rymowicz z Warszawy), uchwalony 7 grudnia 1921; przesłany Ministrowi Sprawiedliwości 27 listopada 1923.

4. Projekt ustawy o prawie autorskiem. (Referenci: Prof. F. Zoll z Krakowa i adw. J. J. Litauer z Warszawy), uchwalony 9 kwietnia 1923; przesłany Ministrowi Sprawiedliwości 27 listopada 1923.

5. Projekt ustawy wekslowej. (Referenci: Prof. Doliński ze Lwowa, Prof. A. Górski z Warszawy i adw. M. Kuratowski z Warszawy), uchwalony 14 kwietnia 1923; przesłany Ministrowi Sprawiedliwości 12 stycznia 1924 (p. Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 listopada 1924, Dz. Ust. Nr. 100 (poz. 926).

6. Projekt ustawy czekowej (Referenci: Prof. A. Doliński ze Lwowa, Prof. A. Górski z Warszawy i adw. M. Kuratowski z Warszawy), uchwalony 4 czerwca 1924; przesłany Ministrowi Sprawiedliwości 30 czerwca 1924 (p. Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1924 roku, Dz. Ust. Nr. 100 poz. 927.

7. Projekt ustawy o sądach powszechnych, (Referenci: Prof. K. Stefko ze Lwowa i Prof. A. Mogilnicki z Warszawy), uchwalony 15 grudnia 1924; przesłany Ministrowi Sprawiedliwości 30 grudnia 1924 r.

8. Projekt ustawy postępowania karne-go, (Referenci: Prof. E. Krzymuski z Krakowa, Prof. A. Mogilnicki z Warszawy, adw. Z. Rymowicz z Warszawy), uchwalony 28 kwietnia 1926; przesłany Ministrowi Sprawiedliwości 4 maja 1926.

9. Projekt ustawy o spółkach akcyjnych (Referent Prof. A. Doliński ze Lwowa), uchwalony 10 października 1927; przesłany Ministrowi Sprawiedliwości dnia 12 grudnia 1927.

W y k a z

projektów ustawodawczych, opracowanych w Komisji Kodyfikacyjnej i użytkowanych przez Rząd bezpośrednio.

1. Ustawa z dnia 5 lutego 1924 r. o ochronie wynalazków i znaków towarowych (Dz. U. R. P. Nr. 31 z dnia 10 kwietnia 1924). Referent — prof. Fr. Zoll z Krakowa.

2. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1924 o prawie o domach składowych (Dz. U. R. P. Nr. 114 z dnia 31 grudnia 1924 r.). Referent — prof. A. Górski z Warszawy.

3. Ustawa z dn. 2 sierpnia 1926 o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. Ust. Nr. 96 z dn. 25 września 1926). Referent — prof. Fr. Zoll z Krakowa.

W y k a z
ustaw obowiązujących, opracowanych przez Komisję
Kodyfikacyjną.

1. Ustawa wekslowa (Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 listopada 1924, Dz. Ust. z dnia 21 listopada 1924, Nr. 100, poz. 926).

2. Ustawa czekowa (Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1924, Dz. Ust. z dnia 21 listopada 1924, Nr. 100, poz. 927).

3. Ustawa z dn. 29 marca 1926 o prawie autorskiem (Dz. Ust. z dnia 14 maja 1926 Nr. 48, poz. 286).

4. Ustawa z dnia 2 sierpnia 1926 o prawie właściwym dla stosunków prywatnych wewnętrznych (Dz. Ust. z dnia 13 października 1926, Nr. 101, poz. 580).

5. Ustawa z dnia 2 sierpnia 1926 o prawie właściwym dla stosunków prywatnych międzynarodowych (Dz. Ust. z dnia 13 października 1926, Nr. 101, poz. 581).

2. Konferencja warszawska.

Konferencja Międzynarodowa przedstawicieli Komisji Kodyfikacyjnych Prawa Karnego obradowała w Warszawie w dniach od 1-go do 5-go listopada 1927: zgodnie z powszechną opinią powodzenie jej przekroczyło wszelkie oczekiwania. Konferencja ta zasługuje na szczególną uwagę ze wszystkich punktów widzenia, jako „novum” w historii nauki i ustawodawstwa kryminalnego. Stanowi ona novum zarówno ze stanowiska przedmiotu jej prac, jak i jej organizacji, jak wreszcie metody obrad.

Istotnie, zbliżenie bezpośrednie celem unifikacji przepisów c nowych projektach kodeksów karnych! Czyż można było pół wieku temu myśleć nawet o takim przedmiocie konferencji w chwili, gdy Stooss i Goetz w środku i na północy Europy rozpoczynali w końcu zeszłego stulecia nowy okres zmiany kodeksów karnych na kontynencie, okres, który trwa do dnia dzisiejszego.

Ow ruch w dziedzinie kodyfikacji prawa karnego bardzo już intensywny przed wojną światową, szczególnie w Szwajcarii, Niemczech, Austrii, w państwach skandynawskich i Ro-

sji, po wojnie objął, z natury rzeczy¹⁾), znaczną część państw Europy centralnej i południowej; to też rzecz można bez przesady, że cała Europa znajduje się obecnie pod znakiem reformy ustawodawstwa kryminalnego.

Jednym słowem druga połowa i w szczególności ostatnia ćwierć XIX-go stulecia — to epoka myśli nowych, inwencji śmiałych w dziedzinie nauki prawa karnego i walki szkół odnośnych. Uczeni twórcy, wielcy kryminolodzy tej epoki przeważnie już nie żyją; jedynie Enrico Ferri, ostatnia wielka gwiazda tej epoki świeci wciąż jeszcze swem jasnym światłem, zdumiewając nie poddającą się starości energią młodzieńczą... Początek XX-go stulecia to już poniekąd zmierzch walk o nowe poglądy, z których jedne ostatecznie przyjęto, inne zaś w całości lub częściowo odrzucono. Wkraczamy ponownie w epokę przezornego eklektyzmu mniej owocnego dla nauki niżli dla kodyfikacji, — w epokę, którą nazwałbym okresem realizacji.

...Zachodzi tu, śmiem zauważyć, daleka analogia różnic pomiędzy końcem XVIII-go i początkiem XIX-go wieku w dziedzinie prawa karnego naszych przodków...

I oto, po stu latach, walka kół kryminologicznych przeobraziła się raczej w walkę o reformę nowoczesnych projektów karnych²⁾), bez decydującego zwycięstwa bądź to obozu klasycznego, bądź też modernistów, a w tej walce mającej cel ustawodawczy na widoku, umacniała się coraz bardziej podstawa normująca, którą stanowiły tendencje unitarystyczne. Owe właśnie tendencje ujawniają zdobycze ostatecznie utrwalone w pracach kodyfikacyjnych poszczególnych ludów Europy XX-go stulecia.

Obserwując te „walki” w nauce i to „walki” przy reformie ustawodawstwa z przed wojny, mamy słuszne podstawy do uczynienia między nimi jeszcze jednej znamiennej różnicy: oto pierwsze z nich — walki w nauce — toczyły się zarówno na terenie narodowym krajów poszczególnych, jak i „viribus unitis” w wielkich zrzeszeniach międzynarodowych, na kongresach i konferencjach odnośnych; drugie zaś, — owe walki o reformę ustaw karnych, toczyły się raczej odrębnie dla każdego narodu, na ograniczonym terenie jego reformy,

¹⁾ Patrz me przemówienie inauguracyjne na Konferencji w dniu 1 listopada 1927.

²⁾ Patrz moje studjum: „La lutte autour de la réforme de droit pénal en Allemagne”.

szwajcarskiej, niemieckiej i t. d. Odnośne wpływy pośrednie nie ulegają wątpliwości, lecz współpracownictwo kodyfikacyjne bezpośrednie — nie istniało.

Rodzi się ono jedynie za dni naszych w atmosferze owej świadomości powojennej co do współzależności coraz bardziej ścisłej całego kontynentu starej Europy, która, jako całość, łącznie pokoju i porządku prawnego ustalonego wspólnym wysiłkiem i celem uniknięcia w przyszłości strat i cierpień niedawno minionych...

Rodzi się to współpracownictwo również w atmosferze życia nowoczesnego, które przekształca stosunki, niweczy pod pewnym względem dla przestępcy ramy dawnych słupów granicznych i wymaga coraz bardziej w poszczególnych krajach nowoczesnych środków ustawodawczych dla walki z przestępstwem ustawodawcy, sędziego i wykonawcy wyroku, walki — poniekąd międzynarodowej.

Oto niewątpliwe „novum” przedmiotu obrad Konferencji warszawskiej, stanowiącej pierwszą próbę zbliżenia bezpośredniego nowoczesnych ustawodawstw kryminalnych.

I próba ta udała się.

*

Jak już powyżej zaznaczyłem, Konferencja warszawska jest doświadczeniem nowem nie tylko ze względu na swój przedmiot obrad, lecz i ze względu na swą organizację. Dostrzegamy po wojnie fakt ciekawy i godny zaznaczenia: współdziałanie specjalne pomiędzy państwami i wielkimi zrzeszeniami prawniczymi międzynarodowymi, w dziedzinie nauki, a w szczególności na polu kodyfikacji, *lex ferenda*. Państwa, dzięki swemu autorytetowi i środkom organizacyjnym, nie angażując się bezpośrednio, udzielają protekcji i ułatwiają postęp myśli nowych, dotychczas dojrzałych, aby móc znaleźć swój wyraz w nowoczesnych kodeksach, lecz być może nie upowszechnionych do tego stopnia, by stanowić łatwy przedmiot rokowań bezpośrednich pomiędzy państwami. Z drugiej strony, zrzeszenia wyżej wskazane, aczkolwiek uzyskały na swych kongresach i konferencjach charakter zgromadzeń poniekąd półurzędowych, bynajmniej nie straciły jednak z tego powodu swobody swej myśli naukowej, nie przeobraziły się w techników-biegłych, pracujących według dyrektywy z góry określonej. Przeciwnie, cała wartość takiej konferencji, jak warszawska, polega właśnie na owej wolności wspólnego wysiłku uczonych różnych krajów — proponowania zmian głę-

bokich w sposobie realizacji ustaw nowoczesnych, celem wywołania przeobrażeń decydujących w dziedzinie, która z natury swej jest raczej konserwatywną. Zaznaczyć jednak należy, że organizacja półrządowa zwiększyła oczywiście znaczenie powodzenia konferencji warszawskiej, znaczenie faktu, że przedstawiciele dziewięciu państw zgodzili się na jednobrzmiące przepisy w kodeksach odnośnych, dotyczące prawa karnego międzynarodowego, usiłowań i współdziałania obrony koniecznej i stanu wyższej konieczności. I oto obecnie droga jest otwarta od proponowanej jednostajności przepisów, ku ich unifikacji, a następnie ku ich umiędzynarodowieniu, jako celowi ostatecznemu. Być może, etapy tego pochodzenia naprzód będą nas jeszcze kosztowały wiele wysiłków, może na drodze urzeczywistnienia tych projektów spotkają nas zniechęcające trudności, ale pierwszy etap przygotowawczy został przebyty.

Jest to fakt niezaprzeczalny — dla wszystkich.

Lecz nie tylko przedmiot konferencji i jej organizacja, ale również metoda obrad pod pewnym względem ujawniają cechy nowe w porównaniu z kongresami i konferencjami poprzednimi. Nie był to kongres lub konferencja poświęcona dowolnym zagadnieniom naukowym, na której w referatach zgóry przygotowywanych oświetla się ze wszystkich stron przedmiot rozważany: im więcej referatów i wolnej wymiany myśli — tem więcej gwarancji pogłębienia analizy zbiorowej i owocności rezultatu. Nie jest to jednak metoda pracy, która by z łatwością mogła być zastosowana przy rozważaniu materji ustawodawczych. Doświadczenie tych, którzy długie lata poświęcili przygotowywaniu nowych kodeksów i nie ukrywają swych poglądów w tym względzie, wskazuje nam, że dobra robota przygotowawcza przepisów ustawy, to praca kompetentnej jednostki, która ześrodkowuje w sobie do pewnego stopnia syntezę tendencji odnośnych swej epoki — swego kraju. Referent główny, autor wniosków w materji przepisów ustawy może mieć, nawet powinien mieć, koreferentów szczególnych, lecz podstawa współpracownictwa nie przestaje być z tego powodu indywidualną. Jedynie posiadając wnioski w postaci przepisów ściśle określonych, zgóry znanych, można w komisjach przygotowawczych nielicznych, przedewszystkiem, a następnie na zebraniach ogólnych o charakterze kontroli, dojść do porozumienia w ma-

terach legislacyjnych, zwłaszcza gdy chodzi o współpracę na terenie międzynarodowym. Właśnie ramy konferencji ograniczonej co do liczby uczestników, a nie liczego kongresu, najbardziej się nadają dla tego rodzaju pracy kodyfikacyjnej, bardzo specjalnej i bardzo trudnej, wymagającej od członków odnośnej konferencji nie tylko kompetencji uczonych, lecz talentu i doświadczenia techników. To też, gdy taka praca szczęśliwie rozpoczęta została, a pragnie się utrwalenia jej powodzenia w przyszłości, wymaga ona kontynuacji współpracownictwa w tych samych ograniczonych zespołach, i zastosowania tej samej metody specjalnej obrad, którą uwzględniono w konferencjach poprzednich. Z tych względów, po pomyślnych doświadczeniach Konferencji warszawskiej, narzuca się idea Komisji, lub raczej Instytutu Międzynarodowego unifikacji prawa karnego, zarówno przedstawicielom międzynarodowych zrzeszeń prawnych, jak i rządów, a w szczególności tym, które na terenie Ligi Narodów starają się po wojnie światowej zacieśnić węzły solidarności i współzależności prawnej świata cywilizowanego. Konferencja warszawska, popierając idee rzeczowego Instytutu Międzynarodowego, równocześnie uwypatniła celowość metody obrad ustalonej w regulaminie Konferencji.

*

*

Liczba dziewięciu państw uczestniczących w Konferencji, oczywiście nie stanowi liczby stałego ograniczenia. Z chwilą, gdy przedstawiciele państw Europy centralnej, zachodniej i południowej zdołali porozumieć się co do kilku ważnych zasad podstawowych części ogólnej kodeksów karnych, niema powodu potemu, aby być zgóry pesymistą co do możliwości rozszerzenia koła współpracy na wszystkie inne państwa, zajęte zmianą swych kodeksów karnych na podstawie wyrównania krańcowości i przezornego eklektyzmu. Jeśli Instytut Międzynarodowy unifikacji prawa karnego wyłonić się ma z brzasku projektów na światło dzienne pracy stale zorganizowanej, należy nieodzownie otworzyć szeroko wrota na równych prawach wszystkim, jak to uczyniło już uprzednio Międzynarodowe Zrzeszenie Prawa karnego na terenie wolnych badań naukowych i Międzynarodowa Komisja Penitencjarna w dziedzinie współpracy międzypaństwowej.

Emil St. R a p p a r t ,
W-prezes Międz. Zrzeszenia Prawa Karnego.

3. Komisja Współpracy Prawniczej Międzynarodowej.

Komisja Współpracy Prawniczej Międzynarodowej przy Ministerstwie Spraw Zagranicznych została utworzona na wniosek Rady Naukowej M. S. Z., na zasadzie decyzji Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 3 listopada 1926. Przewodnictwo Komisji powierzono inicjatorowi prof. E. Stan. Rappaportowi, członkowi Rady Naukowej M. S. Z., Sekretarzowi Generalnemu Komisji Kodyfikacyjnej.

Celem Komisji Współpracy Prawniczej Międzynarodowej jest stworzenie stałego organu kontaktu między zrzeszeniami prawniczymi a odnośnymi miarodajnymi czynnikami rządowymi dla ujednostajnienia w ten sposób polskiej propagandy prawniczej.

W związku z powyższym celem, do zakresu działania Komisji należy:

- a) ustalanie wniosków w sprawie delegacji prawniczych na Kongresy, Konferencje itd.,
- b) opracowywanie planu i organizacja delegacji odczytowych do państw obcych oraz wymiany profesorów,
- c) kontrola, względnie ułatwianie wymiany indywidualnego lub zbiorowego współpracownictwa w prasie fachowej prawniczej polskiej i zagranicznej,
- d) ułatwianie poszczególnym zrzeszeniom prawniczym kontraktu z analogicznymi zrzeszeniami zagranicą,
- e) założenie archiwum informacyjnego o współpracy prawniczej międzynarodowej (wycinki, notatki, informacje osobowe, skróty sprawozdań poszczególnych zrzeszeń),
- f) opieka nad pracami naukowymi młodych prawników, udających się na studia uzupełniające zagranicę,
- g) zbieranie informacji w ośrodkach obcych, za pośrednictwem członków-korespondentów, o zagadnieniach prawnych ważnych do opracowywania w kraju ze względu na politykę Polski,
- h) administrowanie celowe rozdziałem propagandowych druków prawniczych i kontrola nad przekładami, przeznaczonymi dla zagranicy.

Pierwsze posiedzenie Komisji Współpracy Prawniczej Międzynarodowej odbyło się dnia 23 grudnia 1926. Posiedzenie zagałę, w imieniu Ministra Spraw Zagranicznych, jako jego de-

legat p. Franciszek Pułaski, poczem przekazał przewodnictwo prof. Rappaportowi.

Komisja ukonstytuowała się w składzie następującym:

Prezes Emil Stanisław Rappaport, prezes Polskiego Towarzystwa Międzynarodowej Komisji Penitencjarnej; Wiceprezes Karol Lutostański, członek Wydziału Wykonawczego Stałej Delegacji Zrzeszeń i Instytucyj Prawniczych, prezes Sekcji Polskiej Komisji Międzynarodowej Współpracy Przemysłowej przy Lidze Narodów. Członkowie Prezydium z urzędu: Franciszek Pułaski, przedstawiciel Rady Naukowej przy M. S. Z.; Julian Makowski, naczelnik Wydziału Traktatowego M. S. Z.; Jan Taylor, zastępca naczelnika Wydziału Traktatowego M. S. Z. Sekretarz generalny Leon Babiński, Radca Prawny M. S. Z.

Delegaci Ministerstwa Sprawiedliwości: Kazimierz Głębocki, sekretarz generalny Polskiego Towarzystwa Ustawodawstwa Cywilnego; Janusz Jamontt, sekretarz generalny Polskiego Towarzystwa Ustawodawstwa Kryminalnego.

Członkowie: Zygm. Cybichowski, prezes polsk. oddziału „International Law Association”; Franc. Ksawery Fierich, członek włoskiego Instytutu badań ustawodawczych; Antoni Górski, członek-delegat Międzynarodowej Komisji Komunikacyjnej; Tadeusz Hilarowicz, przewodniczący Sekcji Międzynarodowej Polskiego Instytutu Administracyjnego; Henryk Konic, członek-delegat Komisji Radjofonicznej; Jan Kopczyński, prezes Polskiego Instytutu Administracyjnego; Roman Kuratowski, członek-sekretarz Zarządu polskiego oddziału „International Law Association”; Ignacy Łyskowski, prezes Towarzystwa Ustawodawstwa Cywilnego; Wacław Makowski, członek-delegat Komisji Koncyljacyjnej Bałtyckiej; Jan Morawski, przewodniczący Wydziału Wykonawczego Stałej Delegacji Zrzeszeń i Instytucyj Prawniczych; Zygmunt Nagórski, sekretarz generalny Polskiego Stowarzyszenia Przyjaciół Ligi Narodów; Jan Namitkiewicz, sędzia w Trybunale Mieszanym Polsko-niemieckim; Edward Neymark, rektor „Revue Pénitentiare de Pologne”; Stanisław Posner, członek-delegat Komisji Międzynarodowej do walki z handlem kobietami w celach nierządu; Michał Rostworowski, członek Instytutu Prawa Międzynarodowego; Szymon Rundstein, członek-delegat Komisji Ekspertów dla kodyfikacji prawa międzynarodowego przy Lidze Narodów.

Komisja posiada członków-korespondentów w Paryżu, Ge-

newie, Wiedniu i Londynie. Dalsze tworzenie delegatur korespondencyjnych jest w toku.

Komisja współpracy Prawniczej posiada swą własną organizację biurową, związaną z kancelacją Wydziału Traktatowego Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Kierownik Biura Głównego — Marja Wortmanowa.

Oddział Biura (biuro paryskie) znajduje się przy Ambasadzie R. P. w Paryżu. Kierownik Biura—Janusz Nawroczyński.

W skład Komisji wchodzi z urzędu: prawnicy, którzy zajmują stanowiska delegacyjne w dziedzinie pracy prawniczej międzynarodowej oraz delegaci przyzdyjów zrzeszeń, stanowiących bądź oddziały zrzeszeń międzynarodowych, bądź obejmujących w swym programie współpracę prawniczą międzynarodową.

Członkami-korespondentami według tychże kryteriów są prawnicy polscy, przebywający stale zagranicą.

Dotychczas Komisja odbyła szereg posiedzeń. Z ważniejszych, dokonanych przez nią prac, wymienić należy: zorganizowanie udziału Polski w Międzynarodowym Kongresie Nauk Administracyjnych w Paryżu w czerwcu 1927. Przygotowanie konferencji Międzynarodowej przedstawicieli Komisji Kodyfikacyjnych prawa karnego w Warszawie w listopadzie 1927. Przygotowanie delegacji odczytowej do Finlandji w 1927, względnie 1928 (pp. H. Konic i W. Sokalski) oraz wykładów w Uniwersytecie Paryskim w latach 1927/1928 (pp. W. Makowski i I. Łyskowski).

Ponadto Komisja objęła kontrolę nad kroniką polską w „Annuaire de Législation Etrangère”, wydawanym przez Société de Législation Comparée” w Paryżu i działem polskim w wydawnictwie „Zivilgesetze der Gegenwart”, wydawanem przez prof. Heinsheimera w Heidelbergu oraz administrację i rozdział propagandowy zeszytów wydawnictwa Biblioteki Sejmu i Senatu R. P. pod tytułem: „Exposé Sommaire des Travaux Législation de la Diète et du Sénat Polonais”.

Prof. St. E. P a p p a r t .

4. Konkurs Naukowy.

Komitet Edukacyjny, założony przy Uniwersytecie Ludowym, 159 — 15-ta ulica, w Brooklynie New York, celem szerzenia oświaty wśród ludu polskiego w Ameryce, postanowił w roku 1928 wydać Księgę Pamiątkową Uniwersytetu Ludowego, zawierającą popularne artykuły naukowe, obejmujące

działy religii, literatury, poezji, filozofji, matematyki, medycyny, pedagogiki, prawa i nauk społecznych, chemji, elektryczności, astronomji, meteorologii, historii naturalnej, botaniki, agronomii, muzyki, biologii itd., a służące do popularyzowania wiedzy i wytłumaczenia rozpowszechnionych już, a mało w szczegółach znanych wynalazków techniki.

Przeciętny człowiek nie rozumie naprzykład funkcji telefonu, radja, łodzi podwodnych, aeroplanów, samochodów itd., aczkolwiek spotyka się z nimi codziennie.

Głównym celem naszego wydawnictwa będzie w sposób najprostszy, najpopularniejszy, a jednak zgadzający się z istotą danych wynalazków i zjawisk w przyrodzie wytłumaczyć czytelnikom o bardzo niskim poziomie wykształcenia te zjawiska i wynalazki.

Zdajemy sobie sprawę z faktu, że tylko fachowiec pierwszej klasy może popularyzować wiedzę, dlatego też zwracamy się z konkursem niniejszym do uczonych i fachowców w nadziei, iż ich prace znajdą nietylko poklask wśród czytelników, ale przyczynią się w znacznej mierze do demokratyzacji wiedzy.

Księga pamiątkowa drukowana będzie w 50 000 egzemplarzach i rozpowszechniona będzie przez specjalnie do tego podany Komitet.

Nagrody konkursu: 1-sza nagroda — 150 dolarów; 2-ga nagroda — 100 dolarów; 3-cia nagroda — 50 dolarów.

Nagrody otrzymają autorzy najpopularniejszych artykułów.

Na ostatniej stronie Księgi Pamiątkowej zamieszczony będzie kupon do głosowania: Każdy właściciel Księgi Pamiątkowej będzie miał prawo głosowania na trzy nagrody.

Wszystkie nadające się do druku artykuły zostaną wydrukowane. Termin nadsyłania kończy się 30-go kwietnia 1928 roku, na adres: K. W. Trzepierczyński, 161 — 15th Street, Brooklyn, New York, U. S. A.

W razie gdyby ktoś nie życzył sobie, aby podpisywać jego imię pod danym utworem w tej Pamiątkowej Księdze, można podać pseudonim, albo zupełnie imię (puścić). Rękopisów nie zwraca się. Pismo ma być czytelne. Wszystkie pisma tutejsze jakoteż krajowe uprzejmie proszę o łaskawe przedrukowanie niniejszej odezwy.

5. Fundusz wydawniczy „Ruchu”.

Wydział powiatowy w Rawiczu	290 zł.
Wydział powiatowy w Krotoszynie	290 „
Wydział powiatowy w Chodzieży	290 „
Dyr. C. Podleski w Poznaniu	150 „
Wydział powiatowy w Grudziądzu	100 „
Wydział powiatowy w Opatowie	50 „

Następującym Instytucjom: Bankowi Cukrownictwa, Bankowi Krajowemu Pożyczkowemu, Bankowi Kwilecki, Potocki i Ska, Bankowi Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego, Bankowi Ziemiań, Bankowi Zw. Spółek Zarobkowych, Komunalnemu Bankowi Kredytowemu, Twu „Akwawit”, Twu „H. Cegielski”, Twu Herzfeld & Victorius”, Twu „Dr. May”, Twu „Tri”, Zw. Przemysłu Cukrowniczego, Twu „Unji”, które stale od kilku lat przez przejście na siebie gwarancji pokrycia kosztów druku 1-go arkusza, wydatnie wspierają naszą placówkę naukową, przyczyniając się w ten sposób do rozwoju nauki polskiej, składa Redakcja imieniem wydawnictwa serdeczne podziękowanie. Zwracamy się do wszystkich przyjaciół naszego pisma z usilną prośbą o poparcie zarówno przez pozyskiwanie nowych prenumeratorów, jak również przez zasilanie funduszu wydawniczego. Wszelkie kwoty, składane na fundusz wydawniczy „Ruchu” (P. K. O. 201 346), będą na tem miejscu ogłaszane.